

CONSPECTUS TOMI SECUNDI

PARS PRIOR.

TRACTATUS DE DEO UNO ET TRINO.

DISPUTATIO I.

DE EXISTENTIA, ESSENTIA ET ATTRIBUTIS DIVINIS.

CAPUT I. — DE DEI EXISTENTIA.

	Pag.
ARTIC. I. — <i>An Deum existere possit invincibiliter ignorari?</i>	1
I. — Non datur ignorantia Dei positiva invincibilis	1
II. — Nec negativa datur, saltem per longum tempus.	2
ARTIC. II. — <i>An Deum existere sit per se notum?</i>	3
Deum existere non est per se, seu immediate ac sine ullo medio natura- liter manifestum	3
ARTIC. III. — <i>An Deum existere possit demonstrari?</i>	10
Potest per se loquendo demonstrari a posteriori seu per creaturas.	10
ARTIC. IV. — <i>Quibus argumentis demonstratur Deum existere?</i>	13
I. — Inter argumenta Metaphysica primum est existentia entis necessarii; secundum est existentia entis improducti	13
II. — Inter argumenta Physica primum est ex hoc mundo visibili; secundum est ex homine ipso	16
III. — Inter argumenta Moralia primum est a principio moralitatis desumptum; secundum depromptum est ex principio prudentiae	17
ARTIC. V. — <i>An Deus sit unus?</i>	20
Deus est unus seu unicus	20
QUÆRES: <i>Quibus argumentis Polytheismus gentilium expugnetur?</i>	23
I. — Multiplex argumentum contra Polytheismum habetur ex ipsa ratione	23
II. — Aliunde etiam multiplex argumentum contra Polytheismum colligi potest, nempe ex miraculis etc.	24

CAPUT II. — DE ESSENTIA DEI.

ARTIC. I. — <i>An Deus sit ens corporeum?</i>	27
Deus purus est Spiritus, omnis corporis expers	27
QUÆRES: <i>Quidnam sit sentiendum de quorundam Veterum circa hanc materiam opinionem?</i>	30
I. — Melito Sardensis probabilius videtur ab errore Anthropomorphitarum immunis.	30

	Pag.
II. — Tertullianus, si doctrina ipsius ac sensus unice ac rite attendatur, jure etiam excusari potest ab errore Anthropomorphitarum	31
III. — Audius contendebat quidem tenacius, hominem ratione corporis ad Dei imaginem fuisse factum, Deum tamen Anthropomorphon non admisit.	33
IV. — S. Epiphanius nulla ratione Anthropomorphitis est annumerandus.	33
ARTIC. II. — <i>An Deus in sua entitate complectatur omnes perfectiones?</i>	
I. — Deus aliquo modo in sua entitate continet omnes omnino perfectiones.	34
II. — Deus perfectiones mixtas continet tantum eminenter, simpliciter simplices formaliter	34
ARTIC. III. — <i>Quænam perfectiones constituent essentiam Dei physicam?</i>	
I. — Essentia Dei physica philosophice sumpta stat in cumulo omnium perfectionum necessariarum tam absolutarum, quam relativarum	36
II. — Theologicè accepta stat in cumulo unarum perfectionum absolutarum	36
ARTIC. IV. — <i>Quænam perfectio constituat essentiam Dei metaphysicam?</i>	
Essentia Dei metaphysica consistit in ente a se, sive aseitas est differentia Dei specifica	38

CAPUT III. — DE ATTRIBUTIS DIVINIS.

ARTIC. I. <i>An Deus sit immutabilis?</i>	41
Deus est omnino immutabilis.	41
ARTIC. II. — <i>An Deus sit æternus?</i>	45
Deus est æternus æternitate etiam stricte dicta	46
ARTIC. III. — <i>An Deus sit immensus?</i>	50
Deus etiam ratione substantiæ suæ est rebus omnibus præsens ac immensus.	50
ARTIC. IV. — <i>An Deus sit omnipotens?</i>	54
I. — Deus habet infinitam potentiam ad extra.	55
II. — Deus est omnipotens	56
III. — Deus absolute potest plura et majora iis quæ fecit, aut facere jam vult.	56
QUERES: <i>An et qualis in Deo detur distinctio et compositio?</i>	63
Deus est simplicissimus spiritus, uti omnis compositionis, ita et distinctionis realis expers, sive prædicata divina absoluta inter se, sive ad essentiam divinam referantur.	64

DISPUTATIO II.

DE INVISIBILITATE ET VISIBILITATE DEI.

CAPUT I. — DE INVISIBILITATE DEI.

ARTIC. I. <i>An Deus possit intuitive videri oculis corporeis?</i>	67
Deus oculis corporeis nec visus est unquam, nec videri potest	67
ARTIC. II. <i>An Deus intuitive videri possit ab intellectu creato per solas naturæ vires?</i>	70
Deus de facto intuitive videri nequit ab intellectu creato per solas naturæ vires	71

	Pag.
ARTIC. III. — <i>An Deus ab intellectu creato possit comprehendi?</i>	73
Deus ab intellectu creato, lumine gloriæ quantumvis adjuto, comprehendi non potest	73

CAPUT II. — DE VISIBILITATE DEI.

ARTIC. I. — <i>An Deus videri possit ab intellectu creato supernaturaliter adjuto?</i>	77
Deus intuitive videri potest, et a beatis videbitur	78
QUERES: <i>An S. Chrysostomus ac Theodoretus rejecto de visione Dei intuitiva Græcorum et Armenorum errori præluserint?</i>	82
I. — S. Chrysostomus nunquam negavit, Deum intuitive videri posse ab intellectu creato elevato	82
II. — Nec Theodoretus negavit	84
ARTIC. II. — <i>An hominum quispiam in hac mortali vita mentis oculis intuitive viderit Deum?</i>	86
Probabilius nemo hominum in vita mortali degens vel ad breve tempus mentis oculis intuitive vidit Deum	86

DISPUTATIO III.

DE INTELLECTU ET SCIENTIA DEI.

CAPUT I. — DE INTELLECTU DIVINO, EJUSQUE OBJECTO.

ARTIC. I. — <i>Quodnam sit objectum cognitionis divinæ?</i>	91
I. — Quidquid est cognoscibile, est objectum cognitionis divinæ	91
II. — Res etiam vilissimæ, cogitationes item et secreta cordis, ac peccata quæcumque	92
ARTIC. II. <i>An et in quo Deus cognoscat seipsum?</i>	92
Deus seipsum perfectissime cognoscit atque comprehendit, tam in se ipso, quam in creaturis.	94
ARTIC. III. — <i>An et in quo Deus cognoscat res omnes possibles?</i>	96
I. — Deus omnes creaturas possibles distincte cognoscit.	96
II. — Ex supposito quod Deus essentialiter connectatur cum possibilibus, Deus illa cognoscit in seipso; et quidem tot titulis, quot essentialiter cum illis connectitur.	96
III. — Deus etiam immediate cognoscit possible in se.	96
ARTIC. IV. — <i>An et in quo Deus cognoscat contingentia absolute futura?</i>	100
I. — Deus omnia contingentia absolute futura certissime ac infallibiliter jam ab æterno cognoscit	100
II. — Deus contingentia absolute futura non videt in decretis ad unam partem antecedenter determinatis	101
III. — Deus futura ejusmodi videt immediate in seipsis, h. e. in veritate eorum objectiva et actuali existentia in secutura temporis differentia	101
ARTIC. V. — <i>An et in quo Deus cognoscat contingentia conditionate futura?</i>	107
I. — Deus contingentia conditionate futura certo et infallibiliter cognoscit.	108

IV	CONSPECTUS TOMI SECUNDI.	Pag.
II.	— Deus hæc futura non cognoscit in decretis subjective absolutis et objective conditionatis.	113
III.	— Deus futura hæc cognoscit immediate in seipsis ante et independentè ab omni decreto actuali.	116

CAPUT II. — DE SCIENTIA DIVINA.

ARTIC. I.	— <i>An et quotuplex in Deo sit scientia?</i>	119
I.	— Vere datur in Deo scientia, eaque proprii nominis, et perfectissima.	119
II.	— Scientia divina dividitur 1 ^o . in naturalem seu simpliciter necessariam: et in contingentem; 2 ^o . in scientiam simplicis intelligentiæ: et in scientiam visionis etc.	120
III.	— Nec prima nec secunda divisio scientiæ est adæquata, sed inter membra utriusque divisionis datur alia adhuc scientia, quæ recte dicitur media.	121
ARTIC. II.	— <i>An detur in Deo scientia media directa?</i>	124
	Datur in Deo scientia media directa, sive Deus certo cognoscit salutaria voluntati creatæ libera conditionate futura in seipsis, et non in decreto prædeterminante vel condeterminante, aut dandi gratiam per se efficacem	125
	QUÆRES: <i>An in Deo etiam detur scientia media reflexa?</i>	142
I.	— Deus sua decreta libera, quæ nunc non habet, sed sub alia conditione quacumque haberet, cognoscit per scientiam mediam reflexam, et sic ante seu independentè a decreto actuali	142
II.	— Deus sua decreta libera, quæ de facto habet, cognoscit etiam per scientiam mediam reflexam: adeoque hæc datur etiam circa scientiam mediam directam actualem.	143
III.	— Videtur esse probabilius quod, supposita in Deo scientia media directa et reflexa, Deus prius cognoscat sua decreta absoluta ut ponenda, quam ut actu posita.	143
ARTIC. III.	— <i>Quemnam usum in Deo habet scientia media?</i>	144
I.	— Scientia media est necessaria ad decreta divina absoluta provide et sapienter formanda.	145
II.	— Est necessaria ad conciliandam libertatem cum efficacia gratiæ et certitudine decretorum Dei, sive prædefinientis sive prædestinantis	145
III.	— Necessaria est ad declarandum specialem favorem et beneficium Dei, dantis gratias efficaces et negantis inefficaces prædestinatis	146
IV.	— Scientia media præcedens decretum Dei, dantis gratiam inefficacem aut negantis gratiam efficacem, non arguit aut facit Deum esse maleficum	147
ARTIC. IV.	— <i>Quænam scientia Dei sit causa rerum?</i>	150
	Scientia divina visionis de effectu nobis libero non est causa sive directiva sive effectiva ejusdem effectus	151

DISPUTATIO IV.

DE VOLUNTATE ET PROVIDENTIA DEI.

CAPUT I. — DE VOLUNTATE DIVINA EJUSQUE OBJECTO AC PERFECTIOE.

ARTIC. I.	— <i>An voluntas in Deo detur et quotuplex?</i>	Pag. 159
I.	— Datur in Deo voluntas seu facultas volendi proprie talis, actus volendi prosecutivus et aversativus.	159
II.	— Quatuor sunt voluntatis divini divisiones, quarum inter Theologos mentio habetur frequentissima	160
ARTIC. II.	— <i>An in Deo detur voluntas libera?</i>	164
	In Deo datur circa opera ad extra non mala, voluntas libera libertate indifferentiæ	164
	QUÆRES: <i>In quonam consistat libertas Dei?</i>	171
	Libertas Dei consistit in entitate volitionis divini pro nutu suo respicientis et connotantis objectum contingens: adeoque subjectum hujus libertatis est unicus, simplex, necessarius et immutabilis actus divini voluntatis; terminus est aliquid extra Deum; exercitium est activus respectus, habitudo vel relatio illius ad hunc.	171

CAPUT II. — DE PROVIDENTIA DEI GENERATIV.

ARTIC. I.	— <i>An detur in Deo providentia naturalis?</i>	175
I.	— Res humanæ non subjacent fato.	176
II.	— Non eveniunt casu fortuito, sed a Deo moderatore diriguntur.	176
III.	— Deus rerum omnium et singularum, etiam vilissimarum habet curam et providentiam	177
ARTIC. II.	— <i>An in Deo detur providentia supernaturalis?</i>	181
I.	— Deus voluntate antecedente, vera et propria, sincera ac seria vult salvos fieri non tantum prædestinatos, sed etiam alios quosdam	183
II.	— Deus eadem voluntate vult omnes homines, nullo excepto, salvos fieri	184
ARTIC. III.	— <i>An eadem providentia supernaturalis pertineat ad infantes sine baptismo morientes?</i>	195
I.	— Deus voluntate vera antecedente vult salutem etiam infantum omnium.	196
II.	— Deus etiam antecedente voluntate vult infantibus omnibus applicari baptismum, seu de mediis proxime vel remote sufficientibus providit, quæ infantibus queat applicari baptismus	197
III.	— Voluntas Dei salvandi parvulos et iis applicandi baptismum minus recte dicitur dependere tantum a causis naturalibus et necessariis.	198
IV.	— Probabiliter dici potest, quod Deus parvulis serio intendat salutem et applicationem baptismi, dependenter a causis liberis seu voluntate aliena, maxime parentum, eorumque ad quos pertinet parvulorum cura, ut præsertim per orationem illorum saluti consulant	199
ARTIC. IV.	— <i>An et qualis in providentia Dei supernaturali detur prædefinitio actuum bonorum creatorum?</i>	205
	Videtur probabilius, actus bonos esse formaliter prædefinitos	206

CAPUT III. — DE PROVIDENTIA DEI CIRCA ELECTOS.

	Pag.
ARTIC. I. — <i>An vera ex parte Dei detur prædestinatio?</i>	213
I. — Datur vera prædestinatio, eaque non dignitatis tantum, sed et temporis præminentiam denotans	213
II. — Datur singularis Dei providentia et dilectio circa prædestinatos omnes	214
III. — Soli prædestinati consequuntur vitam æternam.	214
ARTIC. I. — <i>An et quomodo prædestinatio sit certa?</i>	217
I. — Prædestinatio secundum se certa est, et immutabilis; non imponit tamen prædestinatis necessitatem	217
II. — Prædestinatio non est certa quoad nos; seu nemo sine peculiari revelatione potest esse certus de sua prædestinatione	218
ARTIC. III. — <i>An ex parte prædestinati detur causa prædestinationis ad gloriam?</i>	224
Datur, seu in præsentis providentia efficax et absoluta ad gloriam ut coronam prædestinatio hominum a Deo est post prævisa gratiæ merita absolute futura	224
QUÆRES: <i>Quænam fuerit sententia S. Augustini de prædestinatione ad gloriam?</i>	243
I. — S. Aug. neque directe et ex professo, neque indirecte et propter connexionem doctrinæ asseruit gratuitam prædestinationem inadæquate sumptam et præcise ad gloriam	243
II. — S. Aug. non obscure favet prædestinationi ad gloriam ex meritis gratiæ	249
III. — Etsi S. Aug. prædestinationi ex meritis prævisis foret reipsa contrarius, non ideo tamen sententiam pr. Art. stabilitam deserere necessum foret	252
ARTIC. IV. — <i>Quinam sint effectus prædestinationis?</i>	254
I. — Efficax vocatio et justificatio electorum, eorumque glorificatio sunt effectus prædestinationis adæquate sumptæ.	254
II. — Simili modo pleraque bona naturalia numerari possunt inter effectus prædestinationis	255
III. — Mala quidem physica et moralia pænæ effectus prædestinationis dici possunt, non item vero peccatum, nec peccati permissio	255

CAPUT IV. — DE PROVIDENTIA DEI CIRCA REPROBOS.

ARTIC. I. — <i>An et post quod peccatum fiat reprobatio positiva a gloria?</i>	256
I. — Deus ante prævisum quodcumque peccatum neminem positive reprobavit, nec etiam positive exclusit a gloria, velut a beneficio indebito	257
II. — Deus post prævisum peccatum originale, ut ab hominibus præcise contractum, non statim propter illud solum et in eodem rationis signo positive reprobavit, aut absolute exclusit ullum a gloria	258
III. — Deus positive reprobavit, parvulos quidem non baptizatos propter peccatum originale, adultos autem propter peccatum vel originale vel actuale, vel utrumque usque ad mortem durans et perseverans, et sub hac conditione a Deo prævisum	259

	Pag.
ARTIC. II. — <i>An admittenda sit negativa reprobatio a gloria?</i>	263
Non est admittenda, sive ea statuatur ante peccatum quodcumque, sive statim post originale peccatum prævisum	263
QUÆRES I. — <i>An detur reprobatio a gratia, et quæ ejus causa?</i>	266
I. — Deus neminem reprobavit a gratia sufficiente, multos ab efficaci	267
II. — Ex parte hominis non datur causa præcedens subtractionis gratiæ primæ efficaci, aut permissionis peccati primi	267
III. — Ex parte Dei datur quidem hujus subtractionis et permissionis causa, ea tamen non est ostensio justitiæ divinæ	268
IV. — Datur causa subtractionis subsequentium gratiarum et permissionis peccatorum posteriorum, eaque ex parte hominis est peccatum præcedens, ex parte Dei manifestatio justitiæ	268
QUÆRES II. — <i>Quinam sint effectus reprobationis?</i>	269
I. — Peccatum nullum est effectus reprobationis	269
II. — Nulla subtractio gratiæ aut permissio peccati est reprobationis effectus	269
III. — Nec perseverantia in peccato, nec obduratio effectus sunt reprobationis	269
IV. — Pœna tum damni tum sensus sola alterius vitæ est reprobationis effectus	270
ARTIC. III. — <i>An Prædestinatiana hæresis ficta sit et commentitia, an autem vera et realis?</i>	270
I. — Prædestinatianam hæresin primis jam seculis enatam esse, non satis ostenditur; proximis ante Luth. et Calv. seculis extitisse indubitatum est	271
II. — An hæresis prædestinatiana extiterit seculo quinto aut nono, inter Auctores adhuc controvertitur	271
§. I. — <i>An ætate S. Augustini emergerit hæresis prædestinatiana?</i>	272
I. — Non videtur nata esse in Monasterio Adrumetino	272
II. — Nec videtur eadem proxime ante aut post mortem S. Aug. erupisse in Gallia	273
§. II. — <i>An posteriore seculi quinti parte extiterit hæresis prædestinatiana?</i>	275
Lucidus Presb. seculo quinto adhæsit erroribus prædestinatianis: adeoque hæresis prædestinatiana non est omnino conficta ac commentitia.	275
§. III. — <i>An seculo nono Gotteschalculus hæresin prædestinatianam resuscitavit?</i>	277
Gotteschalculus hæresin prædestinatianam videtur sec. nono resuscitasse	277

DISPUTATIO V.

DE MYSTERIO SS. TRINITATIS.

CAPUT I. — DE COGNITIONE MYSTERII SANCTISSIMÆ TRINITATIS.

ARTIC. I. — <i>An Mysterium sanctissimæ Trinitatis sit antiquitus revelatum, et a Judæis fuerit cognitum?</i>	287
I. — Trinitatis mysterium antiquitus jam fuit revelatum	288
II. — Mysterium Trinitatis a prima Judæorum classe aperte, a secunda subobscura, a tertia vel valde imperfecte, vel plane non fuit cognitum.	289

	Pag.
ARTIC. II. — <i>An Mysterium sanctissimæ Trinitatis christianis antenicænis fuerit cognitum?</i>	291
I. — Patres trium priorum seculorum universim crediderunt et professi sunt mysterium Trinitatis.	291
II. — Speciatim insigniores priorum seculorum Patres eandem fidem ac professionem publicis etiam litteris ediderunt.	292
ARTIC. III. — <i>Quinam præcipue hæretici circa Mysterium sanctissimæ Trinitatis erraverint?</i>	297
I. — Negata pluralitate unam duntaxat in Deo personam admiserunt seculo primo, Simon Magus; seculo secundo, Æschines et Praxeas; seculo tertio, Noetus; seculo quarto, Photinus.	298
II. — Qui unitatem divinæ naturæ violarunt, vel Triformes, vel Trithei, vel Tetrathei vocantur, discrepantque inter se tum tempore, tum errore.	299
III. — Inter Personas divinas Filio et Spiritui sancto divinitatem negarunt tum Hæretici omnes, qui unam duntaxat in Deo personam statuerunt; tum Cerinthus, Ebion, aliique, qui Christum pro puro homine, Spiritum sanctum pro efficacia vel quacumque creatura habebant.	300
QUÆRES I. — <i>An Marcellus Ancyranus, Eusebius Cæsarensis, et Basilus Magnus jure accusentur erroris circa Trinitatis Mysterium?</i>	302
I. — Admodum probabile est, Marcellum Ancyranum integræ fuisse fidei.	302
II. — Probabilius est, Eusebium Cæsareensem, etiam post Concilium Nicænum, Ariana hæresi infectum fuisse.	306
III. — Certum videtur, S. Basilium ab errore Pneumatomachorum fuisse immunem.	310
QUÆRES II. — <i>An Liberius Papa fuerit lapsus in hæresin Arianam?</i>	311
I. — Liberius probabiliter nunquam fuit lapsus.	312
II. — Si cui Sirmiensi formulæ subscripsit Liberius, non subscripsit tertiæ, nec secundæ, sed primæ duntaxat.	316
III. — Si Liberius est lapsus, nec ut Doctor publicus nec ut privatus defecit in fide, sed in fortitudine duntaxat et œconomia.	319
QUÆRES III. — <i>An Patres Concilii Ariminensis Ariana hæresi fuerint fedati?</i>	324
I. — Formula Ariminensis in sensu naturali et proprio verborum nihil continet hæreseos, sed est Catholica.	326
II. — Patres formulæ Ariminensi, quantumvis sinistra offerentium intelligentia corruptæ, subscribentes, non errarunt in fide, nec professi sunt Arianismum.	327
III. — Facto de Ariminensium perfidia supposito falso, nequit dici Ecclesia errasse in fide.	330
CAPUT II. — DE VERITATE MYSTERII SANCTISSIMÆ TRINITATIS.	
ARTIC. I. — <i>An in Divinis sint tres Personæ?</i>	337
I. — Dantur in Divinis Pater, Filius seu Verbum, et Spiritus sanctus.	337
II. — Pater, Filius seu Verbum, et Spiritus sanctus in Divinis a se invicem distinguuntur.	338
III. — Pater, Filius seu Verbum, et Spiritus sanctus in Divinis sunt res subsistentes.	339

	Pag.
ARTIC. II. — <i>An qualibet in Divinis Persona sit verus Deus?</i>	344
I. — Prima in Divinis Persona verus est Deus.	344
II. — Secunda in Divinis Persona est verus Deus.	345
III. — Tertia in Divinis Persona est verus Deus.	347
ARTIC. III. — <i>An tres in Divinis Personæ sint consubstantiales?</i>	357
I. — Pater, Filius et Spiritus sanctus in Divinis sunt vere consubstantiales, et unus idemque Deus, non tantum per figuram, sed per veritatem substantiæ.	357
II. — Pater, Filius et Spiritus sanctus in Divinis sunt omnino consubstantiales, et unus idemque Deus unitate non tantum specifica et per rationem, sed numerica et a parte rei.	359
QUÆRES: <i>An versiculus Joannis de tribus in cælo testibus, qui unum sunt, sit authenticus?</i>	374
I. — Versum Joannis de tribus in cælo testibus, qui unum sunt, esse authenticum suadet auctoritas.	375
II. — Evincit ratio.	377

DISPUTATIO VI.

DE PERSONIS DIVINIS.

CAPUT I. — DE PERSONIS DIVINIS IN COMMUNI.

ARTIC. I. — <i>Quænam universim noscenda, tenenda et prædicanda sint de Personis divinis in communi?</i>	381
I. — Occurrentium circa Trinitatem vocabulorum ac terminorum, tum significationem tum usum rite perspicere oportet.	381
II. — Cautelas nonnullas, in prædicationibus circa Trinitatem adhibendas, subjectæ regulæ complectuntur.	382
III. — Fidei Scholæque dogmate velut totidem circa Trinitatem axiomata.	385
QUÆRES: <i>An distinctio rationis inter essentiam et proprietates congruat cum Mysterio Trinitatis?</i>	388
ARTIC. II. — <i>Quænam sint principia divinarum processionum?</i>	390
I. — Principium quo proximum productivum in divinis processionibus sunt solæ proprietates personarum producentium.	391
II. — Principium quo proximum communicativum in divinis processionibus formaliter est natura divina, quatenus hæc terminos immanentes exigit sibi identificare, et se, omnesque perfectiones absolutas illis communicare.	392
QUÆRES: <i>An et cur processio Verbi, non autem Spiritus sancti, sit et dicatur generatio?</i>	396
I. — Processio Verbi est vera generatio, et Verbum in Divinis est verus Filius Dei; processio autem Spiritus sancti non est generatio, nec ipse Filius Dei.	397
II. — Ratio, cur processio Verbi sit generatio, non item processio Spiritus sancti, stat probabilius in eo quod actio prior sit perfecte assimilativa termini cum principio, et Verbum secundum esse personale sit simili-	

	Pag.
tudo perfecta, seu imago Patris; qualis actio et imago non habetur respectu Spiritus sancti	399
ARTIC. III. — <i>Quibusnam proprietatibus constituentur Personæ divinæ?</i>	403
I. — Personæ divinæ non constituuntur formaliter per proprietates sub ratione formalitatis absolutæ et secundum esse in, sed sub ratione formalitatis relativæ et secundum esse ad acceptas	405
II. — Personæ divinæ formaliter constituuntur per proprietates relativas, prout hæ dicunt relationem, non autem ut originem formalem expriment	406
QUÆRES: <i>An præter tres subsistentias relativas detur in Deo subsistentia absoluta, tribus personis communis?</i>	409
Præter subsistentias relativas, non datur in Deo subsistentia absoluta.	409
CAPUT II. — DE PERSONIS DIVINIS IN PARTICULARI.	
ARTIC. I. — <i>Quænam specialia nomina Personis divinis tribuantur?</i>	411
I. — Prima Persona proprie dicitur Pater respectu secundæ Personæ; principium, fons, origo aut caput respectu Personarum secundæ ac tertiæ; quin et causa, vel auctor respectu earumdem: Pater autem respectu creaturarum appropriative; fons, origo, radix, aut caput Deitatis tantum improprie.	411
II. — Secunda Persona proprie dicitur Filius, Verbum, Imago; appropriative Sapientia: ad priorem classem revocari possunt species, figura, forma, speculum, character etc., ad posteriorem via, veritas, vita, virtus, et alia nomina secundæ Personæ in Scripturis nonnunquam attributa.	412
III. — Tertia Persona dicitur Spiritus sanctus, Amor ac Donum; et quidem proprie, si nomina accipiantur relative; appropriative autem, si absolute accipiantur. Postremi quoque generis sunt, fons vivus, ignis, unctio, digitus Dei, et Paracletus; quæ nomina in Scripturis sacris et libris Ecclesiasticis ubique prostant	412
ARTIC. II. — <i>An et sub qua ratione compellatio Ingeniti conveniat soli Personæ primæ?</i>	414
I. — Ingenitum antonomastice dictum nec est de essentia naturæ divinæ, nec naturæ divinæ congruit	415
II. — Patri in Divinis soli Ingenitum antonomastice tale est proprium	415
III. — Ratio Ingeniti convenientis Patri, juxta communem sanctorum Patrum phrasin, formaliter significat meram negationem omnis productionis, fundamentaliter aliquod positivum excludens productionem, quod est paternitas, saltem secundum conceptum inadæquatam.	416
ARTIC. III. — <i>Ex quarum rerum cognitione procedat secunda Persona?</i>	418
I. — Verbum divinum per se procedit ex cognitione attributorum et trium Personarum	419
II. — Idem procedit etiam per se ex cognitione possibilem, per accidens autem concomitanter tantum ex cognitione futurorum tam conditionatorum, quam absolutorum	420
ARTIC. IV. — <i>An tertia in Divinis Persona procedat a Patre et Filio?</i>	422
I. — Spiritus sanctus procedit, non a solo Patre, sed etiam a Filio divino	423

	Pag.
II. — Pater et Filius sunt unum principium Spiritus sancti; cujus contrarium nunquam admisit Ecclesia latina.	427
QUÆRES: <i>Quo jure ac tempore particula Filioque addita fuerit symbolo Constantinopolitano?</i>	433
I. — Particula Filioque jure optimo addita fuit symbolo.	434
II. — Certum est particulam Filioque fuisse additam vel symbolo, vel professioni fidei in Ecclesiis Hispaniarum jam a seculo quinto et deinceps; indeque ad Galliarum et Germaniæ Ecclesias sub finem seculi octavi transiisse: probabile autem est, in Ecclesia Romana hanc additionem esse receptam post medium seculi noni, obtinuisse tandem usum publicum inchoato seculo undecimo	437

TRACTATUS

DE ANGELIS.

CAPUT I. — DE EXISTENTIA ET NATURA ANGELORUM.

ARTIC. I. — <i>An existant angeli?</i>	439
— II. — <i>A quo, quando, et ubi angeli sint producti</i>	442
— III. — <i>An sint angeli omnino incorporei.</i>	443
QUÆRES: <i>Sintne angeli incorruptibiles ac immortales?</i>	447
ARTIC. IV. — <i>Quis sit numerus, quæ divisio et distinctio angelorum?</i>	449

CAPUT II. — DE POTENTIIS ANGELORUM.

ARTIC. I. — <i>De Potentiis ad actus internos.</i>	451
§. 1. — <i>Quænam angeli naturaliter cognoscant.</i>	451
§. 2. — <i>Quæ sit voluntas ac libertas angelorum.</i>	454
ARTIC. II. — <i>De Potentiis ad actus externos</i>	456
§. 1. — <i>An potentiam motricem habeant angeli.</i>	456
§. 2. — <i>Quænam opera angeli facere possint.</i>	462
§. 3. — <i>Quid possint angeli in corpora et animas hominum.</i>	464

CAPUT III. — DE GRATIA ET MERITO, PECCATO ET POENA ANGELORUM.

ARTIC. I. — <i>De gratia et merito angelorum</i>	466
— II. — <i>De peccato angelorum</i>	470
— III. — <i>De poena angelorum</i>	472
§. 1. — <i>An poena reprobatorum tum angelorum, tum hominum sit verus et corporeus inferni ignis.</i>	472
§. 2. — <i>An poenæ inferni sint æternæ</i>	476

CAPUT IV. — DE OFFICIIS ET OPERATIONIBUS ANGELORUM.

ARTIC. I. — <i>De officiis, seu de custodia sanctorum angelorum?</i>	480
— II. — <i>De operationibus angelorum malorum.</i>	480

	Pag.
§. 1. — De tentatione diabolica	483
§. 2. — De possessione diabolica	485
§. 3. — De Emergumenis	487

APPENDIX

DE DEO CREATORE.

PROP. I. — Deus est ratio omnis possibilitatis intrinsecae et extrinsecae	491
— II. — Deus mundum ex nihilo creavit in tempore	495
— III. — Deus omnia positive conservat	497
— IV. — Non minor influxus Dei requiritur ad rerum conservationem quam ad earum creationem	503

